

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 23. 7. 2020
COM(2020) 329 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Nový
prístup k námornej stratégii v oblasti Atlantického oceánu - druhý akčný plán pre
Atlantický oceán**

**Aktualizovaný akčný plán pre udržateľné, odolné a konkurencieschopné modré
hospodárstvo v oblasti Atlantického oceánu v Európskej únii**

{SWD(2020) 140 final}

OBSAH

1. ÚVOD	2
2. SPOLOČNÁ VÍZIA UDRŽATEĽNÉHO, ODOLNÉHO A KONKURENCIESCHOPNÉHO MODRÉHO HOSPODÁRSTVA V OBLASTI ATLANTICKÉHO OCEÁNU POD SPRÁVOU EÚ	3
3. PILIERE	4
PILIER I: PRÍSTAVY AKO BRÁNY A CENTRÁ MODRÉHO HOSPODÁRSTVA...	4
Cieľ 1: Prístavy ako vstupné brány obchodu v Atlantickom oceáne	5
Cieľ 2: Prístavy ako katalyzátory podnikania	5
PILIER II: MODRÉ ZRUČNOSTI BUDÚCNOSTI A POZNATKY O OCEÁNOCH	6
Cieľ 3: Kvalitné vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie.....	6
Cieľ 4: Poznatky o oceánoch	6
PILIER III: ENERGIA Z MORSKÝCH OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV	7
Cieľ 5: Podpora uhlíkovej neutrality prostredníctvom energie z obnoviteľných morských zdrojov	7
PILIER IV: ZDRAVÝ OCEÁN A ODOLNÉ POBREŽIA	8
Cieľ 6: Odolnejšie pobrežia	9
Cieľ 7: Boj proti znečisťovaniu mora	10
4. RIADENIE AKČNÉHO PLÁNU	10
4.1. KOORDINÁCIA	10
4.2. VYKONÁVANIE A PODÁVANIE SPRÁV	11
4.3. MOBILIZÁCIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV A FINANCOVANIE	12
5. ŠIRŠIE SÚVISLOSTI A BREXIT	13
6. ZÁVER.....	13

1. ÚVOD

Námorná stratégia pre Atlantický oceán¹ bola prijatá v roku 2011 s cieľom podporiť udržateľný rozvoj modrého hospodárstva v členských štátoch EÚ hraničiacich s Atlantickým oceánom. Európska komisia v roku 2013 predložila akčný plán pre Atlantický oceán² na vykonávanie tejto stratégie. S cieľom poskytnúť nový impulz pre udržateľné námorné hospodárstvo, ktoré je schopné vytvárať pracovné miesta, nastal čas aktualizovať priority regionálnej spolupráce na základe konzultácií so zainteresovanými stranami a priniesť nový príspevok k obnove Európy po bezprecedentnej sociálno-ekonomickej kríze vyvolanej súčasnou pandémiou COVID-19.

V roku 2017 vytvorilo modré hospodárstvo v Atlantickom oceáne hrubú pridanú hodnotu vo výške 73,4 miliardy EUR a zamestnávalo 1,29 milióna ľudí. Je to najväčšia morská oblasť EÚ, ktorá predstavuje 36 % hrubej pridanej hodnoty v modrom hospodárstve EÚ. Očakáva sa, že súčasná kríza spôsobí problémy viacerým odvetviam modrého hospodárstva v oblasti Atlantického oceánu, a to najmä pobrežnému a námornému cestovnému ruchu, ktorý je najväčším sektorom modrého hospodárstva v oblasti Atlantického oceánu. Z hľadiska hrubej pridanej hodnoty generuje 27 miliárd EUR a zamestnáva 0,76 milióna ľudí.

Európska komisia v reakcii na krízu spôsobenú ochorením COVID-19 už prijala súbor opatrení. Komisia 27. mája predložila návrh komplexného plánu obnovy, ktorého cieľom je pomoc pri náprave hospodárskych a sociálnych škôd zapríčinených pandémiou spôsobenou koronavírusom, naštartovanie procesu európskej obnovy a ochrana a vytváranie pracovných miest. Aby sa zabezpečilo, že obnova bude udržateľná, rovnomerná, inkluzívna a spravodlivá pre všetky členské štáty, Európska komisia navrhla vytvoriť nový nástroj obnovy, Next Generation EU (EÚ pre ďalšie generácie)³, vo výške 750 miliárd EUR, ktorý sa začlení do silného, moderného a prepracovaného dlhodobého rozpočtu EÚ.

Úsilie EÚ o obnovu sa sústreďuje na udržateľnosť, ktorá je základom európskej zelenej dohody⁴ prijatej Európskou komisiou v decembri 2019. Tento ambiciózny balík opatrení má za cieľ transformovať Európu do roku 2050 na prvý klimaticky neutrálny kontinent a posilniť zdravie planéty, hospodárstva a ľudí.

V európskej zelenej dohode sa zdôrazňuje ústredná úloha modrého hospodárstva ako kľúčového prvku na dosiahnutie týchto cieľov. Pri zmiernení zmeny klímy a pri adaptácii na zmenu klímy sa kladie čoraz väčší dôraz na úlohu oceánov. Sektor modrého hospodárstva môže prispieť k prechodu na čistú energiu, a to najmä využívaním rastúceho potenciálu energie z obnoviteľných zdrojov na mori a udržateľnejším riadením morského priestoru.

Okrem toho môže tento sektor prispieť k zmierneniu zmeny klímy podporou riešení inšpirovaných prírodou a zlepšením využívania vodných a morských zdrojov, napríklad prostredníctvom podpory výroby a využívania nových zdrojov bielkovín, ktoré môžu zmierniť tlak na poľnohospodársku pôdu. Európska komisia preto 20. mája prijala ako hlavnú súčasť európskej zelenej dohody novú stratégiu EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030⁵, ktorej cieľom je chrániť prírodu a zvrátiť degradáciu ekosystémov. Európska komisia zároveň

---

¹ KOM(2011) 782 v konečnom znení, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/ALL/?uri=CELEX:52011DC0782>.

² COM(2013) 279 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1395674057421&uri=CELEX:52013DC0279>.

³ COM(2020) 456 final.

⁴ COM(2019) 640 final.

⁵ COM(2020) 380 final.

prijala aj Stratégiu „z farmy na stôl“⁶ v záujme spravodlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnému prostrediu.

EÚ okrem toho v rámci svojho úsilia o obnovu prijala aj politické usmernenia týkajúce sa cestovného ruchu, ktorých cieľom je zabezpečiť pokojnú a predovšetkým bezpečnú turistickú sezónu pre celú Európu. V oznámení týkajúcom sa cestovného ruchu a dopravy v roku 2020 sa zároveň zdôrazňuje význam ochrany a obnovy európskeho krajinného a morského prírodného kapitálu v súlade so strategickým prístupom k udržateľnému modrému a ekologickému hospodárstvu.

Revidovaný akčný plán prispieva k úsiliu o obnovu v modrom hospodárstve, pričom sa zameriava na kľúčové odvetvia, ktoré kombinujú udržateľnú transformáciu s vysokým potenciálom vytvárať pracovné miesta v pobrežných komunitách Atlantického oceánu. Okrem podpory udržateľného pobrežného cestovného ruchu ponúka prechod na morské obnoviteľné zdroje energie napríklad významné pracovné príležitosti v Atlantickom oceáne. Ekologická lodná doprava a inovatívne prístavné činnosti ako sa navrhujú v tomto akčnom pláne, prispievajú k zníženiu uhlíkovej a environmentálnej stopy EÚ.

Tento akčný plán je výsledkom dlhého procesu, ktorý sa začal preskúmaním v polovici trvania⁷ uverejneným v roku 2018 a pokračoval v konzultáciách zdola nahor⁸ so zainteresovanými stranami a členskými štátmi z oblasti Atlantického oceánu. Z preskúmania v polovici trvania vyplynulo, že akčný plán pre Atlantický oceán viedol k vytvoreniu viac ako 1 200 nových námorných projektov a umožnil preinvestovať takmer 6 miliárd EUR, a to najmä z rozpočtu EÚ. Zdôraznila sa v ňom aj potreba zlepšení, pokiaľ ide o tematické zameranie plánu, štruktúru riadenia a zavedenie monitorovacieho rámca.

2. SPOLOČNÁ VÍZIA UDRŽATEĽNÉHO, ODOLNÉHO A KONKURENCIESCHOPNÉHO MODRÉHO HOSPODÁRSTVA V OBLASTI ATLANTICKÉHO OCEÁNU POD SPRÁVOU EÚ

Účelom tohto revidovaného druhého akčného plánu pre Atlantický oceán je uvoľniť potenciál modrého hospodárstva v oblasti Atlantického oceánu a zároveň zachovať morské ekosystémy a prispieť k adaptácii na zmenu klímy a jej zmierneniu. Plán je v súlade s globálnymi záväzkami pre udržateľný rozvoj a je plne začlenený do politických priorít Európskej komisie na roky 2019 – 2024, konkrétne ide o európsku zelenú dohodu, hospodárstvo, ktoré pracuje v prospech ľudí, a silnejšiu Európu vo svete.

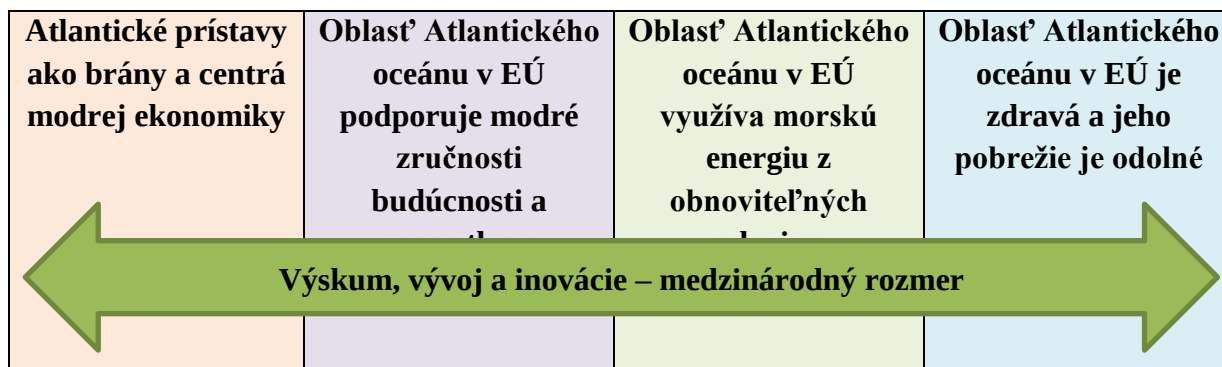
Akčný plán má ambíciu dosiahnuť sedem cieľov v rámci štyroch tematických pilierov vďaka konkrétnym opatreniam, ktoré mobilizujú všetky príslušné zainteresované strany z oblasti Atlantického oceánu:

---

⁶ COM(2020) 381 final.

⁷ SWD(2018) 49 final, https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2018-49_en.pdf.

⁸ Európska komisia zorganizovala v období od septembra do novembra 2018 sériu špecializovaných seminárov zainteresovaných strán v mestách Gran Canaria (Španielsko), Viana do Castelo (Portugalsko), Dublin (Írsko), Liverpool (Spojené kráľovstvo) a Bordeaux (Francúzsko). Výsledky seminárov sú k dispozícii online na adrese: <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/node/4400>.

3. PILIERE

Nový akčný plán obsahuje štyri piliere, ktoré predstavujú praktický spôsob realizácie spoločnej vízie. Tieto piliere sú zo svojej podstaty vzájomne prepojené a nadregionálne. Zameriavajú sa na kľúčové výzvy, ich cieľom je podpora udržateľného modrého rastu a prispievajú k väčšej územnej spolupráci a súdržnosti v oblasti Atlantického oceánu v EÚ. Činnosti vykonávané na základe Galwayského⁹ a Belémskeho¹⁰ vyhlásenia a Transatlantickej aliancie pre oceánsky výskum (AORA)¹¹ zasahujú do všetkých pilierov. Vyhlásenia vnášajú do akčného plánu medzinárodný rozmer a podporujú jeho vykonávanie vďaka čoraz lepšiemu chápaniu meniaceho sa Atlantického oceánu a jeho vplyvov na pobrežné komunity a vývoju inovatívnych riešení.

Tieto štyri piliere sa zameriavajú na otázky, ktoré nemôže vyriešiť samostatne jeden pobrežný región ani jeden štát, alebo v rámci ktorých je účinnejšie postupovať spoločne a riešiť problémy, ktoré sú v každodennom živote ľudí žijúcich v pobrežných oblastiach dôležité.

Vďaka spätnej väzbe, ktorá sa získala v rámci procesu konzultácie a diskusie s piatimi členskými štátmi EÚ, sa určili špecifické, avšak navzájom súvisiace a posilňujúce sa **ciele a opatrenia**. Dohodnuté ciele a opatrenia nie sú úplné.

V pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tomuto oznámeniu, sa podrobne uvádzajú konkrétne opatrenia a zodpovedajúce možnosti realizácie v rámci každého piliera.

PILIER I: PRÍSTAVY AKO BRÁNY A CENTRÁ MODRÉHO HOSPODÁRSTVA

Pobrežný cestovný ruch, akvakultúra, stavba lodí, ako aj rozvíjajúce sa odvetvia, napríklad morské obnoviteľné zdroje sa zameriavajú na činnosť prístavov alebo s ňou úzko súvisia. Prístavy môžu zohrávať významnú úlohu pri udržateľnom rozvoji týchto odvetví a pri prechode na bezuhlíkové hospodárstvo. Aby bolo možné túto príležitosť využiť, je potrebné prehodnotiť úlohu a potenciál atlantických prístavov. Zároveň sa musí posilniť úloha prevádzkovateľov prístavov ako katalyzátorov modrých podnikov. Na druhej strane musia

⁹ Európska únia, Kanada a Spojené štáty 24. mája 2013 podpísali dohodu o spolupráci v oblasti Atlantického oceánu.
http://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/galway_statement_atlantic_ocean_cooperation.pdf#view=fit&pagemode=none

¹⁰ Európska únia, Brazília a Južná Afrika podpísali 13. júla 2017 Belémske vyhlásenie, dohodu o výskume a inováciách v Atlantickom oceáne. http://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/belem_statement_2017_en.pdf.

¹¹ AORA zahŕňa EÚ, Spojené štáty americké a Kanadu. Vďaka AORA sa v oblasti Atlantického oceánu realizuje už 25 projektov, do ktorých je zapojených viac ako 500 medzinárodných výskumných tímov.
<https://www.atlanticresource.org/aora>.

prístavy spolupracovať, aby si zabezpečili financovanie inteligentnej infraštruktúry a mohli lepšie plánovať budovanie kapacít zodpovedajúcich rastu obchodu.

Námorná inovácia môže pomôcť pri dekarbonizácii morských zdrojov. Existujú napríklad technológie, ktoré znižujú emisie uhlíka spôsobené plavidlami. Zahŕňajú skvapalnený zemný plyn, výrobu vodíka, vzduch, mazanie vzduchom, pohon vetra a výfukové technológie. Inštaláciou infraštruktúry nabíjajúcich a čerpacích staníc pre alternatívne palivá v prístavoch a na nákladných termináloch, ako aj pre plavidlá kotviace v prístavoch, by sa výrazne zlepšila kvalita ovzdušia v pobrežných komunitách.

Na riešenie uvedených potrieb obsahuje pilier **dva konkrétne ciele** a súbor konkrétnych opatrení.

Cieľ 1: Prístavy ako vstupné brány obchodu v Atlantickom oceáne

Opatrenia

- ▶ Rozvíjať morské diaľnice TEN-T v Atlantickom oceáne
- ▶ Vytvoriť do roku 2025 sieť zelených prístavov
- ▶ Podporovať prepojenie príbrežnej námornej dopravy v oblasti Atlantického oceánu s cieľom lepšej integrácie Írska
- ▶ Zaviesť atlantickú stratégiu pre skvapalnený zemný plyn
- ▶ Vytvoriť režimy ekologických stimulov na modernizáciu infraštruktúry prístavov
- ▶ Spoločne vypracovať plány zberu a spracovania odpadu pre prístavy v Atlantickom oceáne

Cieľ 2: Prístavy ako katalyzátory podnikania

Opatrenia

- ▶ Vytvoriť režim „Blue accelerator“ (režim na urýchlenie modrého hospodárstva) pre prístavy v Atlantickom oceáne s cieľom pomôcť rozšíriť inovatívne podniky
- ▶ Vymieňať si najlepšie postupy a názory a spoločne riešiť problémy
- ▶ Rozšíriť zber údajov nad rámec tradičných (logistických) údajov
- ▶ Zvýšiť komunikáciu a dostupnosť údajov o hospodárskom potenciáli prístavov

PILIER II: MODRÉ ZRUČNOSTI BUDÚCNOSTI A POZNATKY O OCEÁNOCH

Pre využívanie inovácií a rýchle zavádzanie modrých technológií má zásadný význam správny súbor zručností. Špecializovanou ponukou v oblasti modrého vzdelávania a modrej odbornej prípravy založenou na systéme business intelligence (podniková inteligencia) je možné pritiahnuť mladé talenty do modrého hospodárstva, stimulovať produktivitu a zvýšiť konkurencieschopnosť oblasti Atlantického oceánu v EÚ.

Zatiaľ čo špecializované zoskupenia už fungujú na miestnej a regionálnej úrovni, efektívna spolupráca v morských oblastiach môže uľahčiť cezhraničný pohyb kvalifikovaných pracovníkov tak, aby zodpovedal vývoju dopytu na trhu práce. Ďalšou oblasťou zamerania sú poznatky o oceánoch. Informovaní občania môžu „svoje každodenné správanie prispôbovať tak, aby robili informované a zodpovedné rozhodnutia, ktoré podporujú správu oceánov v rámci spoločného prístupu“¹².

Na riešenie uvedených potrieb obsahuje pilier **dva konkrétne ciele** a súbor konkrétnych opatrení.

Cieľ 3: Kvalitné vzdelávanie, odborná príprava a celoživotné vzdelávanie

Opatrenia

- ▶ Identifikovať chýbajúce modré zručnosti v oblasti Atlantického oceánu v EÚ
- ▶ Harmonizovať zber údajov v oblasti modrých pracovných miest
- ▶ Vytvoriť systém business intelligence a podporovať styčné strediská pre lepšiu spoluprácu medzi podnikmi a poskytovateľmi odbornej prípravy
- ▶ Prostredníctvom partnerského učenia identifikovať najlepšie inšpiratívne postupy na sprostredkovanie kontaktov medzi zamestnávateľmi a uchádzačmi o zamestnanie
- ▶ Využívať existujúce informačné platformy pre pracovné príležitosti a zužitkovať ich potenciál pre modré pracovné miesta

Cieľ 4: Poznatky o oceánoch

Opatrenia

- ▶ Spustiť pilotný učebný plán poznatkov o oceánoch
- ▶ Do roku 2025 vytvoriť 25 atlantických „modrých škôl“
- ▶ V rámci príslušných projektov realizovať zložku zameranú na poznatky o oceánoch (a ich šírenie)
- ▶ Využívať Transatlantické fórum mládeže
- ▶ Zapájať občanov do činností súvisiacich s oceánmi v oblasti Atlantického oceánu v EÚ

¹² Ako sa uvádza v transatlantickej stratégii vykonávania, ktorú vypracovala námorná pracovná skupina pre poznatky o oceánoch Transatlantickej aliancie pre oceánsky výskum a ktorá je podporovaná v rámci programu Horizont 2020.

- ▶ Zapájať občanov do činností organizovaných v rámci Európskeho námorného dňa, Medzinárodného dňa oceánov a v rámci budúcej platformy EU4Ocean

PILIER III: ENERGIA Z MORSKÝCH OBNOVITEĽNÝCH ZDROJOV

Európska zelená dohoda pri prechode ku klimatickej neutralite zdôrazňuje zásadnú úlohu výroby veternej energie na mori. Zdôrazňuje potrebu udržateľnejšieho riadenia morského priestoru s cieľom využiť potenciál veternej energie na mori. Bude si to vyžadovať nadviazanie na úspech regionálnej spolupráce, ktorú námorná stratégia pre Atlantický oceán a jej akčný plán aktívne podporujú. Komisia v tejto súvislosti v štvrtom štvrťroku 2020 predloží stratégiu rozvoja využívania energie z morských obnoviteľných zdrojov v EÚ. Mal by okrem iného vychádzať z druhého akčného plánu pre Atlantický oceán.

Oblasť Atlantického oceánu v EÚ je lídrom, pokiaľ ide o vývoj a testovanie nových morských obnoviteľných zdrojov energie¹³, najmä energie z oceánov a plávajúcich veterných elektrární na mori. Na dosiahnutie ďalšieho stupňa rozvoja, predovšetkým komerčnej pripravenosti úspešných prototypov, je nevyhnutné zachovať si vedúce postavenie v oblasti technológií, udržať talenty a zabezpečiť dostupnú čistú energiu, zároveň však prihliadať na možné vplyvy na morské prostredie a spôsob ich zmierňovania.

Krajiny, ktoré sa zúčastňujú na námornej stratégii pre Atlantický oceán, vytvorili silnú spoluprácu v oblasti námorného priestorového plánovania.

Tento pilier je reakciou na viaceré prepojené výzvy, ktoré súvisia so zlepšením prístupu k financiám, zabezpečením potrebnej politickej podpory a prijatia verejnosťou, uľahčením výmeny poznatkov a využitím najlepších postupov v celom regióne.

Na riešenie uvedených potrieb obsahuje pilier **jeden konkrétny cieľ** a súbor konkrétnych opatrení.

Cieľ 5: Podpora uhlíkovej neutrality prostredníctvom energie z obnoviteľných morských zdrojov

Opatrenia

- ▶ Stanoviť osobitné ciele pre využívanie energie z obnoviteľných morských zdrojov v oblastiach Atlantického oceánu s prihliadnutím na ich vplyv na životné prostredie
- ▶ Vymedziť najlepšie lokality pre námorné zariadenia vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov (vrátane veternej energie na mori) a príľahlé prístavy v Atlantickom oceáne s prihliadnutím na možné vplyvy na morské prostredie
- ▶ Zaviesť stimuly na využívanie inovatívnych zariadení vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov
- ▶ Spájať rôzne morské iniciatívy v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, ktoré sa vzťahujú na oblasť Atlantického oceánu v EÚ, a vychádzajú z filozofie a podpory cieľov Európskeho strategického plánu pre energetické technológie (plán SET)

¹³ Energia z obnoviteľných morských zdrojov zahŕňa veternú energiu na mori (statické a plávajúce veterné turbíny) a energiu z oceánov (energia z morských vln a prílivová energia).

- ▶ Vhodnými komunikačnými nástrojmi rozvíjať povedomie verejnosti v súvislosti s energiou z obnoviteľných morských zdrojov v Atlantickom oceáne
- ▶ Posilniť spoluprácu v Európskom spoločenstve pre energiu z oceánov
- ▶ Vytvoriť osobitný rámec pre energiu z oceánov pre ostrovy EÚ v Atlantickom oceáne

PILIER IV: ZDRAVÝ OCEÁN A ODOLNÉ POBREŽIA

Atlantické pobrežie EÚ je vzhľadom na vysoký počet ľudských činností v tejto oblasti ohrozené. Škodlivý vplyv na veľké časti pobrežia majú aj veľké búrky, záplavy a erózia a v dôsledku zmeny klímy sa pravdepodobne ešte zhoršia. Správa¹⁴ týkajúca sa oceánov a kryosféry v meniacej sa klíme vypracovaná Medzivládny panelom OSN pre zmenu klímy¹⁵ a výročná správa o stave oceánov¹⁶ vypracovaná v rámci programu Európskej únie Copernicus pre pozorovanie Zeme¹⁷ predpokladajú pokračujúce a zrýchlené stúpanie morskej hladiny a nárast extrémnych výkyvov počasia (vysoká teplota morskej vody, búrkové záplavy).

Na ochranu pobrežných biotopov a biodiverzity, ako aj na ochranu zraniteľnej infraštruktúry a hospodárskych činností sú nevyhnutné opatrenia na riadenie klimatických rizík a prispôsobenie sa týmto rizikám. Morské a pobrežné biotopy by sa mali zachovať a zhodnocovať, a to najmä s cieľom rozvíjať nové formy námorného a pobrežného cestovného ruchu. V tomto konkrétnom hospodárskom odvetví by obehové hospodárstvo, nulové znečistenie, energetická efektívnosť a zachovanie biodiverzity mali byť hlavnými zásadami rozvoja udržateľnejších postupov, ktoré sú prínosom pre miestny rozvoj a miestnu zamestnanosť počas celého roka.

Napriek tomu, že lodná doprava sa v posledných desaťročiach stala bezpečnejšou, znečistenie morí spôsobené zámerným a náhodným únikom ropy a iných škodlivých látok je aj naďalej vysokým rizikom. Účinné riadenie rizík v prípade únikov a ich vplyvu si vyžaduje medzisektorovú spoluprácu a prácu na regionálnej úrovni.

Ďalším veľkým problémom je znečistenie morí, a to najmä plastami. Materiály, ktoré sú veľmi vhodné na recykláciu, znečisťujú morské pláže a poškodzujú životné prostredie. Mohli by sa zbierať a vracat späť do hospodárstva, čím by sa zvýšila jeho obehovosť. Pobrežné regióny a občania môžu prostredníctvom systému koordinovaných opatrení vytvoriť atlantickú reakciu na morský odpad, a pridať sa tak k prebiehajúcim iniciatívam v rámci Dohovoru o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku (OSPAR)¹⁸, rámcovej

¹⁴ <https://www.ipcc.ch/srocc/home/>.

¹⁵ Medzivládny panel OSN o zmene klímy bol poverený posúdením vedeckých dôkazov týkajúcich sa zmeny klímy.

¹⁶ <http://marine.copernicus.eu/2nd-ocean-state-report-available/>, <http://marine.copernicus.eu/3rd-ocean-state-report-now-available/>.

¹⁷ www.copernicus.eu.

¹⁸ Dohovor o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku (ďalej len „dohovor OSPAR“) bol otvorený na podpis na zasadnutí ministrov osloskej a parížskej komisie, ktoré sa konalo 22. septembra 1992 v Paríži. Bol prijatý spolu so záverečným vyhlásením a akčným plánom. Všetkých päť členských štátov EÚ, účastníci stratégie pre Atlantický oceán, je členmi OSPAR.

smernice EÚ o morskej stratégii¹⁹ a stratégie EÚ pre plasty²⁰. Výskumné činnosti takisto preukázali, že vystavenie morských živočíchov podmorskému hluku môže u nich spôsobiť širokú škálu nepriaznivých účinkov, od zmien v správaní až po smrť. Misia európskej zelenej dohody nazvaná „zdravé oceány, moria, pobrežné a vnútrozemské vody“ bude mať osobitný význam pre ochranu a obnovu zdravia Atlantického oceánu a pre zabezpečenie odolných pobreží.

Na riešenie uvedených potrieb obsahuje pilier **dva konkrétne ciele** a súbor konkrétnych opatrení.

Cieľ 6: Odolnejšie pobrežia

Opatrenia

- ▶ Preukázať komplexný systém varovania a pozorovania, pokiaľ ide o zvýšený výskyt búrok a povodní spôsobený zmenou klímy
- ▶ Rozvíjať synergie medzi existujúcimi infraštruktúrami EÚ určenými na pozorovanie a ochranu pobreží, ako aj na varovanie a monitorovanie, a zintenzívniť rozvoj observatórií oceánov *in situ*
- ▶ Vytvoriť skúšobné priestory a pilotné oblasti na testovanie metód ochrany pobrežia a podporovať riešenia inšpirované prírodou
- ▶ Podporovať udržateľné postupy v pobrežnom a námornom cestovnom ruchu
- ▶ Zostaviť zoznam národných a regionálnych stratégií a opatrení na prispôbenie sa pobreží na zmenu klímy, ktorý bude prepojený posúdeniami rizík a plánmi riadenia rizík, vymieňať si najlepšie postupy
- ▶ Vytvoriť informačné kampane pre pobrežné komunity Atlantického oceánu
- ▶ Vzdelávať mladých ľudí a pobrežné komunity o vývoji pobrežia a spôsoboch, ako sa prispôbiť stúpaniu morskej hladiny
- ▶ Vymieňať si najlepšie postupy týkajúce sa využitia námorného priestorového plánovania pri prispôbovaní a odolnosti pobrežných oblastí a uplatniteľné posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA²¹, SEA²², AA²³).
- ▶ Mapovať pobrežné mokrade na účely ochrany a monitorovať ich úlohu pri záchyťe uhlíka

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32008L0056>.

²⁰ KOM/2018/028

²¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/92/EÚ z 13. decembra 2011 o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (Ú. v. EÚ L 26, 28.1.2012, s. 1 – 21), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/52/EÚ zo 16. apríla 2014 (Ú. v. EÚ L 124, 25.4.2014, s. 1 – 18).

²² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (Ú. v. ES L 197, 21.7.2001, s. 30 – 37).

²³ Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín, Ú. v. ES L 206, 22.7.1992, zmenená smernicou Rady 97/62/ES z 27. októbra 1997, Ú. v. ES L 305, 8.11.1997, s. 42, nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1882/2003 z 29. septembra 2003, Ú. v. EÚ L 284, 31.10.2003, s. 1, smernicou Rady 2006/105/ES z 20. novembra 2006, Ú. v. EÚ L 363, 20.12.2006, s. 368, smernicou Rady 2013/17/EÚ z 13. mája 2013, Ú. v. EÚ L 158, 10.6.2013, s. 193.

Cieľ 7:   Boj proti znečisťovaniu mora

Opatrenia

- ▶ Vypracovať pilotný projekt pre pobrežné komunity bez znečistenia
- ▶ Využívať dostupné nástroje na identifikáciu hlavných zdrojov, ciest a problémových oblastí v súvislosti s morským odpadom v prípade náhodného, ako aj úmyselného znečistenia
- ▶ Podporovať obchodné činnosti založené na obehovom hospodárstve, vytvárať stimuly a environmentálne certifikačné systémy
- ▶ Zahať spoločné akcie na podporu verejného vnímania problému, napr. plážové dni, kde sa komunity stretávajú, aby vyčistili pláž
- ▶ Podporovať opatrenia v oblasti výlovu odpadu s cieľom nabádať všetkých rybárov, aby nosili na breh odpad zachytený v sieťach počas bežných rybolovných operácií
- ▶ Spolupracovať v rámci dohovoru OSPAR s cieľom vykonávať kolektívne opatrenia v rámci regionálneho akčného plánu pre morský odpad
- ▶ Podporovať koordinované a účinné vykonávanie opatrení proti morskému odpadu a podmorskému hluku, ktoré sa od členských štátov EÚ vyžadujú podľa rámcovej smernice o morskej stratégii
- ▶ **Podporovať prácu v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany a Bonnskej a lisabonskej dohody zameranú na účinnú prevenciu, pripravenosť a reakciu na úmyselné a náhodné znečistenie**
- ▶ Podporovať spoluprácu medzi odvetviami pri koordinovanej námornej a pobrežnej reakcii

4.   RIADENIE AKČNÉHO PLÁNU

4.1.   KOORDINÁCIA

Politická koordinácia je v rukách zodpovedných ministrov zúčastnených krajín, ktorí sú zodpovední za námorné záležitosti. Členské štáty vymedzujú všeobecné politické usmernenia (vrátane geografie stratégie pre Atlantický oceán), hodnotia ich realizáciu a zdôrazňujú vlastnú zodpovednosť za iniciatívu. Členské štáty môžu po porade s Európskou komisiou rozhodnúť, že rozšíria členstvo v stratégii pre Atlantický oceán na každý zainteresovaný štát.

Operačnú koordináciu zabezpečuje Výbor stratégie pre Atlantický oceán, ktorý v rámci svojich funkcií koná ako rozhodovací (výkonný) orgán akčného plánu a zabezpečuje riadne zapojenie zástupcov pobrežných regiónov (v súlade s príslušným ústavným rámcom členských štátov EÚ). Zástupcov príslušných financujúcich orgánov, ako aj iných subjektov možno v jednotlivých prípadoch prizvať ako pozorovateľov (napr. na základe programu zasadnutia). Európska komisia je v tomto výbore stálym členom.

V osobitných pracovných podmienkach sa vymedzia presné postupy, úlohy a rokovací poriadok riadiacich orgánov.

4.2. VYKONÁVANIE A PODÁVANIE SPRÁV

Tento akčný plán je pozvánkou pre pobrežné regióny, súkromný sektor, výskumníkov, vnútroštátne verejné orgány, ako aj iných aktérov, aby začali vypracovávať projekty, ktoré budú predstavovať reakciu na uvedené ciele. Existujúce a nové partnerstvá v oblasti Atlantického oceánu v EÚ by mali využiť akčný plán na výmenu vedomostí a inovácií.

Aby sa umožnilo účinné vykonávanie, musí byť splnených niekoľko kľúčových podmienok a v počiatočnej fáze sa musia prijať jasné rozhodnutia. Ide o tieto podmienky:

- členské štáty musia revidovaný akčný plán pred jeho vykonaním schváliť, zúčastnené krajiny musia uznať, že priority akčného plánu zasahujú do všetkých politík, ministerstiev a úrovní verejnej správy, stanovujú priority, preberajú zodpovednosť, zosúladujú politiky a fondy na vnútroštátnej a regionálnej úrovni a podporujú účasť regionálnych orgánov, súkromných investorov v medziach existujúcich mechanizmov a rámcov a poskytujú príslušné prostriedky a zdroje na základe kapacity krajiny,
- výbor stratégie pre Atlantický oceán pravidelne preskúmava a aktualizuje akčný plán (t. j. vymedzuje a aktualizuje prioritné oblasti) a navrhuje/schvaľuje hlavné opatrenia a môže označovať projekty,
- Európska komisia na úrovni EÚ podporuje strategický prístup vrátane koordinácie a, pokiaľ je to možné, zosúladuje financovanie s existujúcimi iniciatívami a nástrojmi²⁴ súvisiacimi s piliermi a dohodnutými činnosťami,
- vlády podľa potreby monitorujú a hodnotia pokrok vo svojich krajinách vrátane mechanizmu pomoci pre akčný plán pre Atlantický oceán a poskytujú usmernenia na ich vykonávanie,
- mali by sa zapojiť kľúčové zainteresované strany vrátane národných, regionálnych a miestnych orgánov, hospodárskych a sociálnych aktérov, občianskej spoločnosti, akademickej obce a mimovládnych organizácií, toto zapojenie sa podporí aj verejnými podujatiami (napríklad výročné fóra, aktivity medzi podnikmi – business to business a podujatia zamerané na prezentáciu obchodných myšlienok investorom a rýchle získanie financovania),
- výbor stratégie pre Atlantický oceán bude pravidelne sledovať pokrok, aby mohol podávať správy politickej úrovni, a bude zodpovedný za zabezpečenie vykonávania akčného plánu,
- osobitný mechanizmus pomoci vopred poskytne podporu členským štátom EÚ a pomôže plniť ciele v rámci každého piliera, Podpora by mala zahŕňať aj zapojenie zainteresovaných strán a mala by im pomôcť pri získavaní partnerov a akýchkoľvek údajov potrebných na stanovenie základných línií, na monitorovanie a podávanie správ o pokroku a udržiavanie atlantického námorného dátového centra²⁵,
- komunikácia o akčnom pláne pre Atlantický oceán a celkovej námornej stratégii pre Atlantický oceán je spoločnou zodpovednosťou EÚ a jej členských štátov na všetkých úrovniach – vnútroštátnej, regionálnej a miestnej, prostredníctvom mechanizmu

²⁴ V závislosti od posúdenia postupov a kritérií na hodnotenie príslušných fondov, programov a projektov, na ktoré nemajú nijaký vplyv.

²⁵ <https://maritime.easme-web.eu/>.

pomoci sa vytvorí a skoordínuje jednotný komunikačný prístup v oblasti Atlantického oceánu v EÚ.

Osobitný monitorovací a hodnotiaci rámec bude sledovať pokrok akčného plánu a pomáhať pri posudzovaní rozsahu, v ktorom akčný plán plní svoje ciele. Výsledky tohto priebežného preskúmania budú podkladom pre prípadné zmeny akčného plánu v budúcnosti.

4.3. MOBILIZÁCIA FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV A FINANCOVANIE

V rozpočte EÚ neboli na akčný plán pre Atlantický oceán vyčlenené žiadne finančné prostriedky. Plán sa bude opierať najmä o akékoľvek finančné prostriedky EÚ a vnútroštátne finančné prostriedky a finančné nástroje relevantné pre ciele a opatrenia, ktoré možno mobilizovať. Časový rozvrh akčného plánu je navrhnutý tak, aby inšpiroval riadiace orgány členských štátov EÚ a pobrežných regiónov pri príprave partnerských dohôd a programov, ktoré sa majú dokončiť do konca roka 2020.

Pokiaľ ide o ďalšie programové obdobie (2021 – 2027), v oznámení sa skúma, aké finančné prostriedky sú potrebné na zabezpečenie úspešného vykonávania identifikovaných opatrení. Bude to zahŕňať kombináciu verejných investícií z vnútroštátnych rozpočtov a rozpočtu EÚ, ako aj súkromných finančných zdrojov.

Členské štáty EÚ a ich pobrežné regióny môžu využiť:

- európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF), najmä:
  - Európsky námorný a rybársky fond (ENRF) a
  - Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) vrátane programov Európskej územnej spolupráce,
- výskumné programy Horizont 2020 a Horizont Európa,
- program COSME pre malé a stredné podniky,
- Nástroj na prepájanie Európy,
- program Únie pre vzdelávanie, odbornú prípravu, mládež a šport,
- program LIFE pre životné prostredie a ochranu klímy,
- Program na podporu reforiem pri žiadostiach o finančnú a technickú podporu,
- mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany na prevenciu a pripravenosť na cezhraničné riziká a na znečistenie mora na mori a na súši.

Programy územnej spolupráce, najmä program Interreg pre oblasť Atlantického oceánu, uľahčujú nadnárodnú spoluprácu, ktorá je cieľom tohto akčného plánu.

Cieľom EÚ je poskytovať veľkú časť podpory prostredníctvom finančných nástrojov. V rokoch 2013 až 2017 poskytla Európska investičná banka úvery na projekty týkajúce sa prepojenia a zelených technológií v oblasti Atlantického oceánu v EÚ vo výške takmer 3 mld. EUR, čím sa stala po Európskom fonde regionálneho rozvoja druhým najväčším zdrojom finančných prostriedkov. Európsky fond pre strategické investície takisto prispel poskytnutím záruk, ktoré znižujú riziko pre verejných a súkromných investorov. Tieto úvery a záruky boli kombinované s grantmi z programov EÚ. Platforma BlueInvest, ktorá začala fungovať v septembri 2019, pomáha malým a stredným podnikom získať prístup k financiám. Odborným vedením v podnikateľskej pripravenosti a poskytovaním grantov na činnosti, ako je ďalší rozvoj alebo demonštrácie im umožní dodávať na trh nové produkty alebo služby. Návrh Komisie na program InvestEU, ktorý nahradí Európsky fond pre strategické investície na roky

2021 – 2027, bude klásť väčší dôraz na plnenie cieľov EÚ, ako sú dekarbonizácia alebo obehové hospodárstvo.

5. ŠIRŠIE SÚVISLOSTI A BREXIT

Vykonávanie akčného plánu si nevyžaduje zmeny právnych predpisov EÚ. Cieľom akčného plánu je posilniť politiky EÚ týkajúce sa oblasti Atlantického oceánu v EÚ a zvýšiť synergie medzi nimi s cieľom podporiť udržateľné, odolné a konkurencieschopné modré hospodárstvo v atlantickej oblasti v EÚ. Zahŕňa to najmä politiky a programy EÚ, ktoré sa zameriavajú na prístavy a prepojenia²⁶, energiu z obnoviteľných zdrojov²⁷, vzdelávanie a zručnosti²⁸, zmierňovanie, a najmä opatrenia v rámci programu v oblasti zručností, adaptáciu na zmenu klímy²⁹, životné prostredie³⁰, ako aj výskum a inovácie³¹.

Na rozšírenie podpornej základne pre akčný plán by sa malo spolupracovať so známymi sieťami, aby sa nadviazala spolupráca so špecializovanými skupinami zainteresovaných strán, ako je European Enterprise Network³², FARNET³³, regionálne a miestne zoskupenia. Budú sa hľadať synergie s ostatnými medzivládnyimi orgánmi, ako je Dohovor o ochrane morského prostredia severovýchodného Atlantiku³⁴ a Transatlantická aliancia pre oceánsky výskum³⁵, ktorých geografický dosah a rozsah pôsobnosti sú podobné akčnému plánu.

Spojené kráľovstvo od 1. februára 2020 už nie je členom Európskej únie. Jeho status ako tretej krajiny bude určovať rozsah a podmienky účasti Spojeného kráľovstva na akčnom pláne pre Atlantický oceán.

6. ZÁVER

Komisia vyzýva Európsky parlament a Radu, aby tento akčný plán schválili a konali v súlade so smerovaním uvedenom v tomto oznámení. Okrem toho Komisia vyzýva Výbor regiónov a Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby poskytli stanoviská k tejto iniciatíve.

²⁶ Rámec pre poskytovanie prístavných služieb a spoločné pravidlá o finančnej transparentnosti prístavov: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:32017R0352>.

²⁷ Revidovaná smernica o obnoviteľných zdrojoch energie: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L2001&from=EN>.

²⁸ Nový program v oblasti zručností pre Európu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0381&from=EN>.

²⁹ Európska zelená dohoda: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1576150542719&uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>.

³⁰ Rámcová smernica o morskej stratégii, posudzovanie vplyvov na životné prostredie (EIA), stratégia posudzovania vplyvov na životné prostredie (SEA) a AA pre veternú energiu na mori.

³¹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/oceans-and-seas_en.

³² <https://een.ec.europa.eu/>.

³³ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet2/node_en.

³⁴ <https://www.ospar.org/convention>.

³⁵ <https://www.atlanticresource.org/aora/site-area/background/whoweare>.